

POSUDEK VEDOUCÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: **Kognitivní výkonnost u starších dospělých ze zemí Evropy: Epidemiologická analýza dat 9. vlny projektu SHARE**

Autor práce: **Bc. Tomáš Fidranský**

1. Obsah práce

Cíle, výzkumné otázky, hypotézy (*přiměřenost cílů, relevance cílů aj.*)

Diplomová práce Bc. Tomáše Fidranského: „**Kognitivní výkonnost u starších dospělých ze zemí Evropy: Epidemiologická analýza dat 9. vlny projektu SHARE**“ se zabývá aktuálním a společensky významným tématem, a to stárnutím evropské populace a souvisejícími změnami kognitivních schopností. Prevence kognitivního úpadku je velmi důležitá, jak ve starším věku pro oddálení a zpomalení tohoto procesu, tak u mladší populace pro vytvoření kognitivní rezervy. Kognitivní funkce, jako je paměť, pozornost, rozhodovací schopnosti a řešení problémů, jsou zásadní pro každodenní život. Snížení těchto schopností může vést ke ztrátě nezávislosti a schopnosti vykonávat běžné aktivity, což výrazně ovlivňuje kvalitu života starších dospělých. Prevence kognitivního úpadku tedy nejen zlepšuje kvalitu života jednotlivců, ale také přispívá k celkové duševní a fyzické pohodě, snižuje zátěž na zdravotní a sociální systémy.

Práce si kladla za cíl rozšířit poznání v oblasti analýzy rizikových a protektivních faktorů ovlivňujících kognitivní výkonnost u osob starších 50 let s využitím nejnovějších dat z projektu SHARE (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe). Zvolený přístup a rozsáhlost datové základny umožňují hlubokou a komplexní analýzu problematiky, což považuji za velký přínos práce.

Textová část práce je logicky strukturovaná do šesti hlavních kapitol, včetně úvodu a závěru. Doplnují ji seznam zkratk, tabulek (9), použité literatury a dvou tabulek Příloh. Celkem 6 výzkumných otázek a 14 pracovní hypotézy bylo sestaveno na základě přehledu literatury. Práce má celkový rozsah 97 stran.

Práce s literaturou

Práce s literaturou je na vysoké úrovni. V seznamu literatury je na dvaceti stranách uvedeno více jak 150 relevantních zdrojů, především zahraničních (str. 75-94).

Metodika práce

 (*vhodnost aplikovaných metod, kvalita a vhodnost použitých dat aj.*)

Hodnota této diplomové práce spočívá především v její aktuálnosti, jelikož zdrojová data, pocházející z deváté vlny šetření v rámci projektu SHARE, byla v době psaní práce pouze pár měsíců stará a sběr těchto dat proběhl v období po pandemii COVID-19. Data tak reflektují novou realitu, v níž se respondenti po pandemii ocitli. Analýza je prováděna na velkém

vzorku respondentů (celkem 24 258 osob), což zvyšuje robustnost a obecnou platnost závěrů. Výsledky jsou dobře interpretovány a diskutovány v kontextu stávající literatury. Práce přináší zajímavé poznatky o genderových rozdílech v kognitivní výkonnosti a vlivu socioekonomických faktorů, což je důležitý příspěvek do debaty o sociálních determinantách zdraví a stárnutí.

Hlavní využitou metodou byla mnohonásobná lineární regrese, a to jak v rámci základního jednoúrovňového, tak i hierarchického modelování. Vliv geografické lokality na kognitivní výkonnost, zjištěný pomocí hierarchického modelování, je relevantní a upozorňuje na nutnost zohledňování širších kontextuálních faktorů při studiu kognitivního stárnutí.

Analytická část práce (*správnost a interpretace výsledků, struktura a provázanost analýzy*)

Práce má logickou strukturu uspořádání. Úvodní část poskytuje přehled současného stavu poznání v oblasti kognitivního stárnutí, následuje popis metodologie, analýza dat a diskuse výsledků. Metodologická část je detailně zpracována a vysvětluje použití mnohonásobné lineární regrese a hierarchického modelování pro analýzu vlivu různých faktorů na kognitivní výkonnost. V rámci diskuse bylo na základě výsledků analýz rozhodováno o přijetí či zamítnutí pracovních hypotéz. Závěrečné kapitoly shrnují poznatky, nejprve jsou porovnány odlišnosti jednotlivých datových souborů, poté jsou shrnuty zásadní výsledky provedených analýz a na ně navazuje diskuse platnosti hypotéz.

Oceňuji, že autor kromě ověřování hypotéz popsal nedostatky datového souboru SHARE a samotné práce. Také uvedl doporučení pro pokračování výzkumu a návrhy na úpravy v datovém souboru SHARE, které by mohly přispět ke zlepšení kvality dat a následného výzkumu.

Autor prokázal schopnost samostatné tvůrčí činnosti ve výzkumné oblasti.

Závěry práce (*odpovědi na výzkumné otázky, zasazení závěrů do kontextu výzkumu aj.*)

Pojednávané téma je podáno systematicky, srozumitelně a výstižně. Práce přináší cenné poznatky v oblasti studia kognitivního stárnutí a identifikace faktorů, které ovlivňují kognitivní výkonnost u starších osob v Evropě. Výsledky mají potenciál přispět k lepšímu pochopení rolí sociálních a geografických faktorů v tomto procesu a mohou být užitečné při tvorbě politik zaměřených na podporu kognitivního zdraví ve stáří.

Autor prokázal velmi dobrou schopnost práce s literaturou, samostatného uvažování, orientace v problematice, stejně tak jako schopnost práce s datovými soubory či užití vhodných statistických metod.

2. Formální náležitosti práce (zatrhněte Vaši volbu)

Formální úprava: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Stylistická úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

Citační úroveň: výborná / velmi dobrá / dobrá / nevyhovující

3. Souhrn

Celkové zhodnocení práce (vč. přístupu studenta, přínosů práce, provázanosti teoretické a analytické části aj.)

Celkové hodnocení diplomové práce je pozitivní. K předložené práci a její obsahové a formální stránce nemám žádné výhrady, práce je zpracována velice přehledně a pečlivě, neobsahuje překlepy ani gramatické chyby. Výsledky práce potvrzují velmi dobrou schopnost autora zvládnout teoreticko-metodologické postupy vědecké práce v oblasti sociální epidemiologie.

Vzhledem ke skutečnosti, že autor projevil velkou samostatnost a odbornost, nastudoval množství odborné, zejména zahraniční literatury, přehledně je zpracoval a úspěšně aplikoval ve svém výzkumu, jednoznačně doporučuji práci přijmout k obhajobě a po úspěšné obhajobě navrhnout udělení titulu Mgr.

Předloženou práci **doporučuji** k obhajobě.

Datum: 30.8.2024

Autor posudku: prof. RNDr. Dagmar Dzúrová, CSc.

Podpis: